

שאלות חדשות בשבת - שיעור 286

I. אם מותר לומר לנכרי לבשל מים לצורך רבים ע"י דוד מים ששכח להכינו מע"ש

(א) עיין בספר נשמת שבת (ב - ע"ז) שכתב שהוא רק שבות דשבות דהבערת הדוד והבישול הוא רק איסור דרבנן דאינו אש גמור א"כ המבשל עליו הוי כמבשל בחמה או בתולדת החמה דפטור ולצורך רבים אולי יש להקל ע"י נכרי מ"מ סתם לאיסור שאינו צורך כל כך ובפרט לשתיית קאוויע לפני התפלה ועוד דלא הותר שבות דשבות במקום מצוה אלא כשאין הנאת הגוף בהדי המצוה ובנ"ד יש לו הנאת הגוף (כף החיים של"ח - י"ד) וצ"ע אם הכללים אמת וע"ע באג"מ (ג - ג"ז) שכתב דבישול בהמייקרוויי אווען אסור מן התורה דאילו יש להם תנור כזה משתמשים בו יותר מבישול באש ולכן ה"ה בנ"ד יש בו איסור דאורייתא וע"ע באג"מ (ד - קכ"ד) בענין שבות דשבות במקום ספק הידור מצוה דיכול להתיר

(ב) נכרי שהכין דוד מים לעצמו אסור לישראל לשתות ממנו גזירה שמא ירבה כשבילו (מ"ב סק"ז וי"ג) וכ"ש אם הכינו לו ולהישראל אסור ועיין במ"ב (שכ"ה - סק"ח) אמנם לפי דעת הנשמת שבת הג"ל יש עוד סניף להתיר שמרבה בשיעורים להרשב"א הוא רק איסור דרבנן (מ"ב ש"ס - סק"ג) ולכן יש ג' שבותים דהיינו בישול דרבנן וע"י נכרי ודרך רבוי בשיעורים ולפי דעת המג"א (שנ"ז - ד) יש להתיר אפילו בלא צורך מ"מ קשה להקל בעניינינו

II. דוד מים שעל ידי שמוציאים ממנה מים חמים לשתיה נכנסים מאליו מים צוננים חדשים עיין באג"מ (ה - כ - ד) דאם תיכף נכנסים מים קרים במקום החמים ומתבשלים מים הקרים הנכנסים אסור אמנם אם אין זה פ"ר לכאורה תלוי במחלוקת אם פ"ר שלעבר מותר דלהט"ז מותר ולהגרעק"א אסור (בה"ל שט"ז - ג ד"ה ולכן) והביא ראיה דמותר מהרמב"ן והמאירי ע"ש וע"ע בספר נשמת שבת דדוקא על איסור דרבנן מותר ולכן בנ"ד שהוא איסור דאורייתא אסור אמנם עיין באג"מ (ד - ע"ד - כ"ח) שכתב דמותר לפתוח תנור שיש בה טערמוסטאט והדלקת אש הוא פ"ר שלעבר על איסור תורה ומ"מ יותר קל ע"י נכרי (ה"ג - ה) או קטן ועיין לקמן III

III. ובסינק החדשות שיש שם מכונה עלעקטערי המכילה מים חמים אולי דומה להנ"ל דאם אין פ"ר על הכנסת המים והבערת החשמל תלוי במחלוקת הט"ז והגרעק"א שהובא בה"ל הג"ל וא"כ אין איסור בדבר דדומה לפתיחת המקרר בזמן שהמכונה אינה מופעלת (שו"ת מנחת שלמה סימן י) וגם המצמן מים (water cooler) יש להתיר אמנם שמעתי מרב ישראל בעלזקי שאין להתיר בשום אופן דהמים הקרים נכנסים מיד ומתבשל וה"ה הנידן באות II אסור מטעם זה ומה שאין הטערמאסטאט מתחיל מיד אינו כלום משום שהוא פ"ר על מעשה הבישול ואמנם מרב משה היינימאן שמעתי דבר אחר

IV. בענין שימוש בשבת בקראק פאט (Westbend) יש אוסרים לשמש בו משום דבשעת שנוטלין הקדירה מן המכונה הבעירו העלעקטערי והכל תלוי בהנ"ל ושמעתי דאם מדת החום הוא בערך 200°-250°F אינו נדלק מיד ודינו כמו פתיחת המקרר ותנורים להמקילין בדבר

V. Using an urn with a water gauge attached to the outside of the urn

(א) יסוד השאלה היא כי המים שבצינורית אינם רותחים עד כדי העלות אבעבועות

או אפשר אינם יד סולדת בו והגרל"י הלפרין ראש מכון טכנולוגי לעניני הלכה אמר דידוע שאין לסמוך על המדידות שנעשו במדות החום בהחמים שבצינור כי אין לדמות מיחם למיחם (ספר אוצרות השבת דף תקכ"ח) ועוד בגובה הצינורית אינם חמים כלל ועם פתיחת הברז גורם לבישול דהיינו בפתיחת הברז מים מהצינורית נפגשים בירידתם לתוך הכוס במים מהמיחם ומתבשלים וגם המים שנותרו בצינורית הונמכו יותר ומתחממים יותר מכשהיו בגובה הצינור ויש עוד סוג מיחם דאם פתיחת הברז וירידת גובה המים במיחם נכנסים מים מהצינורית לגוף המיחם ומתבשלים שם יותר

(ב) עיין בשו"ת מנחת יצחק (י - כ"ח) שכתב דהאגלי טל בהשמטות (דף קל"ח: ד"ה צהפניס) סבר דאע"פ שהמים כבר יד סולדת בו מ"מ כ"ז שלא העלה אבעבועות עדיין יש עוד בישול מן התורה ולפי זה בנידן דידן שהמים נכנסים למיחם אם נתבשל אח"כ עד שהעלה אבעבועות או חימום יותר עובר על איסור בישול וכ"כ הנשמת שבת (סימן י)

(ג) עיין בספר אוצרות השבת (דף תקכ"ח) שכתב בשם הגרי"ש אלישיב דעיקר דבר זה אם יד סולדת בו הוי גמר בישולו במים לא נתברר בפוסקים להדיא ובודאי צריך להחמיר בזה וע"ע בספר שלמי יהודה שכתב דהגרי"ש אלישיב פסק להקל בנ"ד

(ד) עיין בספר אוצרות השבת (דף תקכ"ח) שהביא מהגרשו"א דיש להחמיר במים שהיד סולדת בו שלא לדונו כנתבשל כל צורכו מ"מ בנידן דהצינור זכוכית יש להקל דבכהאי גוונא הוי דבר שאין מתכוין ופסיק רישא דלא איכפת ליה כלל אם הטיפין ישפכו לחוץ למקום אחר ומה שלאחר פתיחת הברז יורדים המים העליונים ומתחממים מהמים שלמטה הרי זה רק גרמא דשרי מעיקר הדין וחשיב רק כגרמא בירידתם בחימוםם דלא נכנס המים מיד למים היותר חם ולכן בנידן דידן יש לסמוך על הפוסקים דסבירא להו דיד סולדת היינו בישול כל צרכו במים וגם יש לה להדגיש שכל הנידון הוא במים שכבר נתבשלו שמעיקר הדין אין בהם משום בישול אף אם נצטננו לגמרי לשיטת הרמב"ם והרמ"א (ש"ח - ט"ו)

(ה) עיין בשו"ת אז נדברו (ט - י"ד) שכתב שהיתר גמור הוא להשתמש בדוד מים חמים בשבת לשתייה עם הצינור המראה על כמויות המים משום דאינו מכוין כלל לבישול והוי פס"ר דלא ניחא ליה ועוד דאין בישול אחר שיעור יד סולדת ויש לסמוך על המקילין ביד סולדת שהוא השיעור הקטן של 110°F (בערך) וכ"כ הספר שבת כהלכה (פרק ששי - אות 3)

(ו) עיין באג"מ (ז - ע"ד - ח) דאין בישול אחר שיעור של יד סולדת בו בדבר לח ועוד כתב (שם אות י"ט - ו"ב) דמותר לערות מים מכ"ר לכלי שנותרו בו טיפי מים שנתבשלו ונצטננו שהוא פסיק רישא דלא ניחא ליה על חצי שיעור דאפילו לשיטת התוספות מותר (שם ע"ה - וק"ג: ושו"ע ש"כ - י"ח) מ"מ אם יש מים הרבה מבושלים שנצטננו לגמרי יש לאסור לערות עלייהו הרבה מים רותחין באופן שהצוננין יעשו רותחין כיון דהוא פסיק רישא דניחא ליה

(ז) למעשה אין איסור ברור בדבר וכיון דהגרשו"ז אויערבך והשו"ת אז נדברו והספר שבת כהלכה הקילו בדבר וכן משמע מהאג"מ הג"ל אין למחות בהמקילים בדבר

VI. התנורים החדשים שיש בהם מגרה שמיוחד לחמם בו מאכלים (heating drawer) שכבר נתבשלו ואין בו כח להתבשל עיין באג"מ (ד - ט - וד - ל"ה) דאם יש שם שתי מדות להגדיל האש אסור ולכן בנ"ד יש לאסור כמו בהאט פלייט בנידונו ושמעתי דרב אלישיב אסר בנ"ד משום הטמנה דהטמנה ברובו שמייה הטמנה ודלא כהאג"מ (ד - ע"ד - ז) דאם משהו מן הקדירה אינה מכוסה לא נחשוב טמון